Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MICHAL BOBEK
prezentate la 21 ianuarie 2016[1]

Cauza C-48/15

État belge
împotriva
NN (L) International, fostă ING International SA, succesoare în drepturi și obligații a ING Dynamic SA

[cerere de decizie preliminară formulată de Cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) (Belgia)]

„Trimitere preliminară — Libera prestare a serviciilor — Libera circulație a capitalurilor — Taxă anuală aplicată organismelor de plasament colectiv (OPC) — Factor de legătură în scopuri fiscale — Sume nete subscrise prin intermediari rezidenți — Comparabilitate între OPC-urile belgiene și cele străine — Sancțiuni specifice aplicabile OPC-urilor străine"

I – **Introducere**

1. Începând din 1993, în Belgia a fost aplicată o taxă anuală organismelor de plasament colectiv (denumite în continuare „OPC") pe baza valorii de inventar nete a acestor întreprinderi (denumită în continuare „taxă anuală"). La momentul introducerii sale, numai OPC-urile belgiene erau supuse taxei anuale. În anul 2003, autoritățile belgiene au modificat însă criteriul de impozitare. Acestea au supus taxei anuale nu doar OPC-urile belgiene, ci și OPC-urile străine care își comercializează titlurile de participare în Belgia. Pentru ambele tipuri de OPC-uri, taxa anuală este datorată pentru totalul, la 31 decembrie a anului anterior, al sumelor nete „plasate" în Belgia. Pe lângă modificarea criteriului de impozitare în anul 2003, autoritățile belgiene au introdus de asemenea o nouă sancțiune specifică pentru OPC-urile străine care nu plătesc în termenele prevăzute sumele aferente taxei anuale.

2. Prezenta cerere de decizie preliminară a fost formulată în cadrul unui litigiu între NN (L) International, un OPC de drept luxemburghez, pe de o parte, și État belge (statul belgian), pe de altă parte. Procedura vizează refuzul autorităților fiscale belgiene de a rambursa cuantumul taxei anuale plătite de NN (L) International pentru anul 2005. Instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă dreptul Uniunii se opune aplicării taxei anuale OPC-urilor străine și impunerii unei sancțiuni specifice pentru OPC-urile străine care nu respectă această obligație fiscală. Întrebările preliminare

1 — Limba originală: engleza.

privesc în special interpretarea Directivei 69/335/CEE [2], a Directivei 85/611/CEE [3], libertatea de a presta servicii și libera circulație a capitalurilor. Aceste întrebări oferă din nou Curții oportunitatea de trata tensiunile existente între suveranitatea fiscală a statelor membre și obligația statelor membre de a respecta libertățile fundamentale garantate prin tratate.

II – **Cadrul juridic**

A – *Dreptul Uniunii*

1. Directiva 69/335 a Consiliului

3. Directiva 69/335 are ca obiectiv eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a capitalurilor prin armonizarea taxelor indirecte aplicate majorării capitalului în statele membre. Conform articolului 1 din această directivă, statele membre trebuie să aplice o taxă armonizată pe majorarea capitalului la capitalul societăților de capital. La articolul 4 din Directiva 69/335 se prezintă două liste care enumeră acele tranzacții cărora li se aplică și cele cărora ar putea să li se aplice taxa pe majorarea capitalului.

4. Potrivit ultimului considerent al Directivei 69/335, aceasta prevede de asemenea desființarea altor taxe indirecte având caracteristici similare taxei pe majorarea capitalului sau taxei de timbru. Aceste taxe sunt enumerate la articolul 10 din directivă, care prevede că, în afară de taxa pe majorarea capitalului, statelor membre li se interzice aplicarea oricăror alte taxe: „(a) în cazul tranzacțiilor menționate la articolul 4; (b) în cazul contribuțiilor, împrumuturilor sau prestărilor de servicii care reprezintă o parte a tranzacțiilor menționate la articolul 4; (c) în cazul înregistrărilor sau al altor formalități necesare înainte de începerea activității, taxe care ar putea fi aplicate, ca rezultat al formelor juridice, companiilor, firmelor, asociațiilor sau persoanelor juridice cu scop lucrativ”.

5. Articolul 11 din Directiva 69/335 împiedică statele membre să aplice orice formă de impozitare pentru: „(a) crearea, emiterea, admiterea în vederea cotării la bursa de valori, punerea în circulație sau tranzacționarea acțiunilor sau a altor titluri de valoare de același tip sau a certificatelor reprezentând astfel de titluri de valoare, indiferent de emitent; (b) împrumuturile, inclusiv obligațiunile guvernamentale contractate prin emiterea de obligațiuni sau de alte titluri de valoare negociabile, indiferent de emitent sau alte formalități aferente sau crearea, emiterea sau admiterea la bursa de valori, punerea în circulație sau tranzacționarea acestor obligațiuni sau a altor titluri de valoare negociabile”.

2 — Directiva Consiliului din 17 iulie 1969 privind taxele indirecte aplicate majorării capitalului (JO L 249, p. 25, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 9, rectificare în JO 2014, L 295, p. 85). Această directivă a fost abrogată prin Directiva 2008/7/CE a Consiliului din 12 februarie 2008 privind impozitarea indirectă a majorării de capital (JO 2008, L 46, p. 11). Cu toate acestea, în scopul prezentei cauze, Directiva 69/335 rămâne legea aplicabilă *ratione temporis*.

3 — Directiva Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 375, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138). Această directivă, după ce a fost modificată în mai multe rânduri, a fost înlocuită de Directiva 2009/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 302, p. 32), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2014/91/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 2014 (JO L 257, p. 186). Din nou, în scopul prezentei cauze, Directiva 85/611 este cea aplicabilă la momentul situației de fapt.

2. Directiva 85/611 a Consiliului

6. Scopul Directivei 85/611, astfel cum este exprimat în al doilea considerent, este coordonarea legislațiilor interne care reglementează organismele de plasament colectiv pentru a apropia, la nivelul Uniunii, condițiile de concurență dintre aceste organisme și pentru a realiza o protecție mai eficientă și mai uniformă pentru deținătorii de unități. Astfel cum se precizează în al patrulea considerent, directiva stabilește norme comune de bază privind autorizarea, controlul, structura și activitatea organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) și informațiile pe care acestea trebuie să le publice.

7. Articolul 44 alineatul (1) din Directiva 85/611 prevede că „[u]n OPCVM care își comercializează unitățile în alt stat membru trebuie să respecte actele cu putere de lege și actele administrative în vigoare în acel stat, care nu intră sub incidența domeniului reglementat de prezenta directivă”. În plus, în conformitate cu articolul 44 alineatul (3) din directivă, dispozițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (1) trebuie aplicate de statele membre fără discriminare.

B – *Dreptul belgian*

8. Taxa anuală pe OPC a fost introdusă în Codul privind taxele asupra succesiunii (Code des droits de succession) prin Legea din 22 iulie 1993 privind dispozițiile fiscale și financiare [4]. Ulterior, Legea-program din 22 decembrie 2003 [5], intrată în vigoare la 1 ianuarie 2004, a modificat taxa anuală prin extinderea domeniului de aplicare al acesteia. Pe baza acestei modificări, OPC-urile străine care își comercializează titlurile de participare în Belgia au fost introduse de asemenea în sfera subiecților taxei anuale în temeiul articolului 161 punctul 3° din Codul privind taxele asupra succesiunii, în versiunea aplicabilă situației de fapt din procedura principală.

9. Cu privire la baza impozabilă, articolul 161 bis din Codul privind taxele asupra succesiunii prevede: „(1) În ceea ce privește organismele de plasament prevăzute la articolul 161 punctele 1° și 2° [și anume OPC-urile belgiene], taxa este datorată pentru totalul, la 31 decembrie a anului anterior, al sumelor nete plasate în Belgia. […] (2) În ceea ce privește organismele de plasament prevăzute la articolul 161 punctul 3° [și anume OPC-urile străine], taxa se datorează cu privire la totalul, la 31 decembrie a anului anterior, al sumelor nete plasate în Belgia, de la înscrierea lor la Comisia bancară, financiară și de asigurări […]”.

10. Potrivit deciziei de trimitere, în anul 2006, cota taxei anuale era de 0,07 % din baza impozabilă.

11. Articolul 162 din Codul privind taxele asupra succesiunii extinde domeniul de aplicare al sancțiunilor prevăzute în Cartea I din cod asupra taxei instituite la articolul 161. În special, articolul 162 al doilea paragraf din cod, în versiunea aplicabilă la data situației de fapt, stabilește o sancțiune specifică pentru OPC-urile străine: acestora li se poate interzice, prin hotărâre judecătorească, să își mai comercializeze pe viitor unitățile în Belgia.

4 — Loi portant des dispositions fiscales et financières (*Moniteur belge*, 26 iulie 1993, p. 17350).

5 — Loi-programme (*Moniteur belge*, 31 decembrie 2003, p. 62160).

III – **Situația de fapt, procedura și întrebările preliminare**

12. NN (L) International (intimata) este o societate de investiții cu capital variabil[6]. Sediul social al acesteia se află la Luxemburg. Potrivit deciziei de trimitere înaintate de Cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles), intimata a completat în mod corespunzător declarația fiscală anuală pentru sumele nete plasate în Belgia în anul 2005. De asemenea, intimata a plătit taxa în termenul stabilit.

13. În cadrul procedurii în primă instanță, intimata a contestat legalitatea taxei anuale și a solicitat rambursarea acestei taxe, care se ridica la suma de 185 739,34 euro. Intimata a susținut că taxa anuală încalcă Directiva 69/335 și Directiva 85/611, precum și dispozițiile tratatului referitoare la libera prestare a serviciilor și la libera circulație a capitalurilor. În subsidiar, intimata a susținut că taxa anuală încalcă articolul 22 din Convenția semnată de Belgia și de Marele Ducat al Luxemburgului la 17 septembrie 1970 pentru evitarea dublei impuneri și pentru soluționarea unor aspecte în materia impozitului pe venit și pe avere (denumită în continuare „Convenția pentru evitarea dublei impuneri"). Prima instanță a admis cererea subsidiară. Aceasta a statuat că taxa anuală contravine articolului 22 din Convenția pentru evitarea dublei impuneri, considerând-o a fi un impozit pe avere, și, în consecință, a declarat că taxa anuală nu era datorată de către NN (L) International. Cu toate acestea, prima instanță a declarat nefondat motivul bazat pe încălcarea Directivei 69/335 și nu a adoptat o poziție cu privire la celelalte motive, întemeiate pe încălcarea tratatului și a Directivei 85/611.

14. Administrația fiscală belgiană a formulat apel împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță. Aceasta a susținut că taxa în discuție nu intra în domeniul de aplicare al Convenției pentru evitarea dublei impuneri și că articolul 160 și următoarele din Codul privind taxele asupra succesiunii sunt compatibile cu dispozițiile menționate anterior din dreptul Uniunii. NN (L) International a solicitat menținerea hotărârii pronunțate în primă instanță și, în subsidiar, a formulat un apel incident împotriva deciziei de respingere de către prima instanță a motivului întemeiat pe încălcarea Directivei 69/335 și a neadoptării unei poziții cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea altor dispoziții ale dreptului Uniunii.

15. În aceste condiții, Cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva 69/335 […] privind taxele indirecte aplicate majorării capitalului (JO L 249, p. 25, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 9) și, mai precis, articolele 2, 4, 10 și 11 din aceasta, coroborate, trebuie interpretate în sensul că se opun unor dispoziții de drept național precum articolele 161 și 162 din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii, modificate prin Legea-program din 22 decembrie 2003, referitoare la taxa privind organismele de plasament colectiv, în sensul că taxa respectivă se aplică anual organismelor de plasament colectiv constituite sub forma societăților de capitaluri în alt stat membru și care își comercializează titlurile de participare în Belgia, pentru cuantumul total al titlurilor lor de participare subscrise în Belgia din care s-a dedus cuantumul răscumpărărilor sau al rambursărilor unor astfel de subscrieri, cu consecința că sumele colectate în Belgia de asemenea organisme de plasament colectiv sunt supuse taxei respective în măsura în care rămân la dispoziția organismelor amintite?

2) Articolele 49-55 și 56-60 din Tratatul CE, eventual coroborate cu articolul 10 și cu articolul 293 a doua liniuță din Tratatul CE, trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru să modifice în mod unilateral criteriul de legătură al unui impozit astfel cum este prevăzut la articolul 161 și următoarele din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii pentru a înlocui un criteriu de legătură personal întemeiat pe reședința contribuabilului și consacrat de dreptul

6 — În general numită SICAV (société d'investissement à capital variable).

fiscal internațional cu un pretins criteriu de legătură real care nu este consacrat de dreptul fiscal internațional, ținând seama de faptul că, pentru a-și afirma suveranitatea fiscală, statul membru adoptă o sancțiune specifică, astfel cum este prevăzută la articolul 162 al treilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii, doar în privința operatorilor străini?

3) Articolele 49 și 56 din Tratatul CE, eventual coroborate cu articolul 10 și cu articolul 293 a doua liniuță din Tratatul CE, trebuie interpretate în sensul că se opun unui impozit precum cel descris mai sus, care, în măsura în care nu ține seama în niciun fel de impozitele care se aplică deja în statul lor membru de origine organismelor de plasament colectiv constituite în alt stat membru, reprezintă o obligație financiară suplimentară de natură să afecteze comercializarea titlurilor lor de participare în Belgia?

4) Directiva 85/611 […] de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 375, p. 3 Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138), eventual coroborată cu articolul 10 și cu articolul 293 a doua liniuță din Tratatul CE, trebuie interpretată în sensul că se opune unui impozit precum cel descris mai sus, în măsura în care acesta aduce atingere obiectivului principal al directivei de facilitare a comercializării titlurilor de participare ale organismelor de plasament colectiv în Uniunea Europeană?

5) Articolele 49 și 56 din Tratatul CE trebuie interpretate în sensul că se opun obligațiilor administrative ocazionate de perceperea unui impozit precum cel descris mai sus în cazul organismelor de plasament colectiv constituite în alt stat membru care își comercializează titlurile de participare în Belgia?

6) Articolele 49 și 56 din Tratatul CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național precum articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii prin faptul că această dispoziție prevede o sancțiune specifică pentru organismele de plasament colectiv constituite în alt stat membru care își comercializează titlurile de participare în Belgia, și anume interdicția pronunțată de o instanță de a plasa pe viitor titluri de participare în Belgia în cazul omisiunii de a-și trimite declarația până la data de 31 martie a fiecărui an sau în cazul neplății taxei descrise mai sus?”

16. NN (L) International, guvernul belgian și Comisia Europeană au prezentat observații scrise. Părțile participante la faza scrisă au prezentat observații orale în ședința din 28 octombrie 2015.

IV – **Apreciere**

A – *Admisibilitatea întrebărilor preliminare*

17. În observațiile sale scrise, guvernul belgian susține că a patra, a cincea și a șasea întrebare preliminară adresate Curții sunt inadmisibile. În ceea ce privește a patra întrebare, guvernul consideră că decizia de trimitere nu conține niciun motiv specific pentru care taxa anuală ar trebui să fie considerată contrară Directivei 85/611. În ceea ce privește cea de a cincea întrebare, guvernul belgian susține că instanța de trimitere nu a indicat nicio dispoziție de drept național care impune sarcini administrative și, mai mult, că aceasta nu a furnizat nicio informație privind discriminarea care ar rezulta, pe cale de consecință, cu privire la OPC-urile străine. Acest ultim argument este de asemenea invocat de Comisie în observațiile sale, deși fără a contesta în mod formal admisibilitatea întrebării. În plus, guvernul belgian consideră că cea de a cincea întrebare este lipsită de pertinență pentru soluționarea litigiului din procedura principală. În cele din urmă, guvernul belgian invocă de asemenea

inadmisibilitatea celei de a șasea întrebări întemeindu-se pe faptul că articolul 162 al doilea paragraf din Codul privind taxele asupra succesiunii nu intră în domeniul de aplicare al cauzei aflate pe rolul instanței naționale. Acesta nu are nicio legătură cu obiectul cauzei principale. În plus, aplicarea pe viitor a unei sancțiuni împotriva NN (L) International este pur ipotetică.

18. Potrivit unei jurisprudențe constante [7], întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanțele naționale beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate.

19. Aplicând aceste criterii în prezenta cauză, considerăm că excepțiile de inadmisibilitate în ceea ce privește a patra și a șasea întrebare ar trebui să fie respinse. Totuși, suntem de acord cu guvernul belgian în sensul că a cincea întrebare ar trebui să fie respinsă ca inadmisibilă.

20. Este adevărat că cea de a patra întrebare, astfel cum este formulată de instanța de trimitere, nu identifică o dispoziție specifică din Directiva 85/611 a cărei interpretare să fie solicitată. Aceasta se limitează să facă trimitere la directivă ca atare și la obiectivele acesteia. Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante [8], în cazul în care întrebările sunt formulate în termeni imprecișI, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și din documentele referitoare la cauza principală elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului. În prezenta cauză, faptul că întrebarea conține doar o trimitere generală la Directiva 85/611 nu împiedică Curtea să furnizeze instanței naționale elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată.

21. În ceea ce privește cea de a șasea întrebare, nu se poate susține că este lipsită de pertinență pentru cauza principală. NN (L) International contestă în procedura principală legalitatea articolului 160 și a articolelor următoare din Codul privind taxele asupra succesiunii, cu alte cuvinte, articolele care prevăd regimul aplicabil taxei anuale în temeiul dreptului belgian. În consecință, instanța de trimitere este chemată să se pronunțe în cadrul unui litigiu referitor la legalitatea regimului fiscal anual, inclusiv a sancțiunilor specifice impuse OPC-urilor nerezidente în conformitate cu articolul 162 al doilea paragraf din Codul privind taxele asupra succesiunii. Așadar, acest aspect nu poate fi considerat ca fiind de natură ipotetică sau ca fiind lipsit de pertinență pentru soluționarea litigiului din procedura principală.

22. În plus, neaplicarea sancțiunilor instituite prin dreptul național faptelor specifice ale unui cauze nu a împiedicat în trecut Curtea să răspundă la o întrebare preliminară [9]. Curtea s-a confruntat adeseori cu întrebări care conțineau elemente referitoare la evenimente incerte sau la situații a căror apariție era incertă și a declarat aceste întrebări ca fiind admisibile în măsura în care erau pertinente pentru scopul cauzei principale [10]. Metaforic vorbind, în cazul în care elementul central al litigiului este real și efectiv, instanța de trimitere ar trebui să aibă dreptul să solicite Curții să se pronunțe cu privire la posibilele limite ale acestui element central. Acest lucru este cu atât mai valabil în cazul în care aceste limite au consecințe, cum se întâmplă în cazul sancțiunilor.

7 — A se vedea, recent, Hotărârea Pujante Rivera (C-422/14, EU:C:2015:743, punctul 20 și jurisprudența citată).

8 — Hotărârile Haug-Adrion (251/83, EU:C:1984:397, punctul 9), Arcaro (C-168/95, EU:C:1996:363, punctul 21), Teckal (C-107/98, EU:C:1999:562, punctul 34) și ČEZ (C-115/08, EU:C:2009:660, punctul 81).

9 — A se vedea Hotărârea P și S (C-579/13, EU:C:2015:369). În Concluziile prezentate în această cauză, avocatul general Szpunar a afirmat că reiese din decizia de trimitere, precum și din observațiile părților că reclamanților nu le-a fost aplicată nicio amendă (C-579/13, EU:C:2015:39, punctul 99).

10 — A se vedea printre altele și prin analogie Hotărârile X și Y (C-200/98, EU:C:1999:566, punctele 21 și 22), Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, punctul 65) și Gauweiler și alții (C-62/14, EU:C:2015:400, punctele 28 și 29).

23. Pentru aceste motive, preocupările exprimate de guvernul belgian în ceea ce privește admisibilitatea celei de a patra și a celei de a șasea întrebări ar trebui să fie respinse.

24. Cea de a cincea întrebare prezintă o situație diferită. Potrivit unei jurisprudențe constante [11], precum și articolului 94 din Regulamentul de procedură al Curții, necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să îi fie utilă instanței naționale presupune definirea de către aceasta a cadrului factual și normativ în care se încadrează întrebările adresate sau cel puțin explicarea ipotezelor de fapt pe care se întemeiază aceste întrebări. Informațiile pe care le cuprinde decizia de trimitere sunt destinate nu numai să permită Curții să dea răspunsuri utile, ci și să ofere guvernelor statelor membre, precum și celorlalte părți interesate posibilitatea de a prezenta observații în conformitate cu articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene [12].

25. În prezenta cauză nu există în decizia de trimitere niciun element care să permită Curții să identifice cu precizie care se presupune că sunt aceste „obligații administrative” menționate de instanța națională în cea de a cincea întrebare. Aceeași incertitudine se reflectă în observațiile părților: guvernul belgian presupune că noțiunea „obligații administrative” se referă la obligația de a depune o declarație de impunere la autoritățile competente. Această presupunere este împărtășită de Comisie. Pe de altă parte, NN (L) International, care nu exprimă nicio opinie cu privire la această chestiune în observațiile sale scrise, a afirmat pe scurt în cadrul ședinței că „obligațiile administrative” trebuie să fie înțelese ca referindu-se la costurile interne de colectare a informațiilor relevante privind identitatea și locul de reședință ale deținătorilor de titluri de participare.

26. În concluzie, Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a analiza noțiunea „obligații administrative”. Părțile nu au abordat această întrebare în mod adecvat. Acestea sunt motivele pentru care considerăm că a cincea întrebare ar trebui să fie declarată inadmisibilă.

B – *Analiza întrebărilor preliminare*

27. De la bun început este necesar să se sublinieze că cele șase întrebări au fost adresate Curții de Cour d’appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) înainte de a decide cu privire la calificarea taxei în sensul aplicabilității Convenției pentru evitarea dublei impuneri. În consecință, Curții nu i se solicită să ofere o interpretare în ceea ce privește calificarea taxei anuale. Analiza realizată în prezentele concluzii cu privire la taxă, pentru a stabili compatibilitatea acesteia cu dispozițiile relevante ale dreptului Uniunii, nu împiedică stabilirea naturii taxei în sensul aplicării Convenției pentru evitarea dublei impuneri. Această sarcină revine instanței naționale.

28. Analiza noastră pe fondul întrebărilor preliminare are loc după cum urmează: în primul rând ne vom referi la compatibilitatea taxei anuale cu dreptul derivat al Uniunii (prima și a patra întrebare). În al doilea rând vom analiza taxa anuală din punctul de vedere al compatibilității sale cu dreptul primar, și anume cu libertățile fundamentale prevăzute de tratat (a doua și a treia întrebare). În al treilea rând vom examina sancțiunile specifice impuse exclusiv OPC-urilor străine și compatibilitatea acestora cu dreptul primar al Uniunii (a șasea întrebare).

11 — A se vedea printre altele Hotărârea Mulders (C-548/11, EU:C:2013:249, punctul 28 și jurisprudența citată).

12 — A se vedea printre altele Ordonanța Mlamali, (C-257/13, EU:C:2013:763, punctul 24 și jurisprudența citată).

1. Prima întrebare: Directiva 69/335

29. Prin intermediul primei întrebări, Cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) solicită să se stabilească dacă articolele 2, 4, 10 și 11 din Directiva 69/335 trebuie interpretate în sensul că se opun unei taxe aplicate OPC-urilor străine de tipul taxei anuale belgiene. Toate părțile care au prezentat observații Curții sunt de acord că răspunsul la prima întrebare trebuie să fie negativ, întrucât Directiva 69/335 nu se aplică în cazul taxei anuale.

30. Suntem de acord cu acest punct de vedere.

31. Obiectivul Directivei 69/335 este acela de a elimina taxele indirecte, altele decât taxa pe majorarea capitalului, având caracteristici similare acestei taxe, și anume cele aplicate tranzacțiilor reglementate de această directivă [13].

32. În prezenta cauză, baza impozabilă pentru taxa anuală este formată din sumele nete plasate în Belgia la 31 decembrie a anului anterior. Din istoricul legislativ la care se face trimitere în observațiile scrise ale guvernului belgian rezultă în mod clar că noțiunea „sume nete plasate" ar trebui înțeleasă ca referindu-se la totalul activelor OPC-urilor, mai puțin suma răscumpărărilor. Noțiunea de „sume plasate în Belgia" se referă la transferurile (subscrieri, vânzări) realizate în Belgia printr-o instituție financiară intermediară [14]. Guvernul belgian observă de asemenea că valoarea de inventar netă a OPC-ului este influențată de factori precum numărul de subscrieri, rambursări și datorii, variația valorii activelor subiacente, venituri și cheltuieli.

33. Rezultă, așadar, că o astfel de taxă nu are legătură cu niciunul dintre tipurile de tranzacții supuse taxei pe majorarea capitalului în temeiul articolului 4 din Directiva 69/335. Așa cum a constatat deja Curtea, toate aceste tranzacții implică transferul de capital sau de active către o societate de capital din statul membru de impozitare sau au ca rezultat creșterea efectivă a capitalului sau a activelor societății [15]. Taxa anuală nu intră nici în domeniul de aplicare al interdicției prevăzute la articolul 10 din directivă întrucât aceasta nu corespunde niciuneia dintre tranzacțiile impozabile enumerate la articolul 4 la care face trimitere articolul 10 literele (a) și (b) din directivă. În mod similar, taxa anuală nu are legătură cu înregistrarea sau cu orice altă formalitate necesară înainte de începerea activității, în sensul articolului 10 litera (c) din directivă. În cele din urmă, taxa anuală nu are legătură cu niciuna dintre tranzacțiile care intră sub incidența articolului 11 din directivă.

34. În consecință, este evident că taxa anuală nu se încadrează în domeniul material de aplicare al Directivei 69/335. Directiva 69/335 nu este, așadar, aplicabilă în litigiul aflat pe rolul instanței de trimitere. Prin urmare, propunem Curții să răspundă negativ la prima întrebare preliminară: Directiva 69/335 nu se opune perceperii unei taxe de la OPC-urile constituite într-un alt stat membru, de tipul taxei anuale impuse OPC-ului în cauză în procedura principală.

2. A patra întrebare: Directiva 85/611

35. Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă Directiva 85/611 trebuie interpretată în sensul că se opune impunerii unei taxe precum taxa anuală, în măsura în care aceasta aduce atingere obiectivului principal al acestei directive de facilitare a comercializării titlurilor de participare ale organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare (denumite în continuare „OPCVM") în Uniunea Europeană.

13 — Hotărârea Optiver și alții (C-22/03, EU:C:2005:143, punctul 27).

14 — Chambre des représentants de Belgique, Projet de loi-programme, 2003-2004, 51-0473/001, p. 157.

15 — Hotărârea Nonwoven (C-4/97, EU:C:1998:507, punctul 20).

36. Cu privire la această întrebare, NN (L) International susține că taxa anuală obstrucționează îndeplinirea obiectivelor Directivei 85/611. Guvernul belgian susține contrariul, și anume că Directiva 85/611 lasă intacte competențele statelor membre în domeniul fiscal. În aceeași notă, Comisia susține că Directiva 85/611 nu cuprinde nicio dispoziție privind impozitarea și, prin urmare, nu are nicio incidență în prezenta cauză.

37. Împărtășim punctul de vedere exprimat de Comisie și de guvernul belgian.

38. Directiva 85/611 coordonează legislațiile interne care reglementează OPCVM-urile. Obiectivul acesteia este de a facilita libera circulație a unităților organismelor de plasament colectiv în Uniune. Coordonarea prevăzută de directivă este totuși limitată. Aceasta nu stabilește decât norme comune de bază privind autorizarea, controlul, structura și activitatea OPCVM-urilor în statele membre și informațiile pe care acestea trebuie să le publice [16]. În special, Directiva 85/611 a fost adoptată în temeiul articolului 57 alineatul (2) din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 53 TFUE). Acesta din urmă nu se referă la impozitarea OPCVM-urilor de către statele membre.

39. Desigur, articolul 44 din Directiva 85/611 prevede că OPCVM-urile care își comercializează unitățile în alte state membre trebuie să respecte actele cu putere de lege și actele administrative în vigoare în acele state, care nu intră sub incidența domeniului reglementat de această directivă. În plus, în conformitate cu articolul 44 alineatul (3) din directivă, aceste dispoziții trebuie să fie aplicate de statele membre fără discriminare.

40. Articolul 44 din directivă reamintește interdicția atotcuprinzătore și generală de discriminare pe motiv de cetățenie ori naționalitate sau loc de înregistrare. Aceasta nu poate fi înțeleasă însă ca extinzând domeniul material de aplicare al Directivei 85/611.

41. În primul rând, articolul 44 ar trebui interpretat în contextul Directivei 85/611 văzută ca întreg: întrucât coordonarea instituită prin această directivă se întemeiază pe principiile controlului exercitat de statul de origine și recunoașterii reciproce [17], articolul 44 alineatul (1) recunoaște și salvgardează competențele statelor membre gazdă în ceea ce privește domeniile care nu sunt reglementate de directivă. În acest context, articolul 44 poate fi cel mai bine înțeles ca reafirmând competențele statului membru în toate domeniile care nu sunt prevăzute expres de directivă, inclusiv domeniul fiscal.

42. În al doilea rând – și mai important –, în pofida interpretării domeniului de aplicare al articolul 44 alineatul (1), norma privind nediscriminarea, cuprinsă la articolul 44 alineatul (3) din Directiva 85/611, la care face trimitere NN (L) International, poate fi considerată o reafirmare a principiului nediscriminării deja prevăzut de tratate. În consecință, analiza dacă o taxă anuală și sancțiunile specifice aplicate OPC-urilor nerezidente constituie o discriminare ar trebui, în schimb, să fie efectuată în cadrul dispozițiilor tratatului referitoare la libertățile fundamentale.

43. În consecință, Directiva 85/611 este inoperantă în prezenta cauză. Obligația generală și, prin definiție, mai degrabă abstractă de cooperare loială prevăzută la articolul 10 CE [înlocuit, în esență, de articolul 4 alineatul (3) TUE] nu schimbă această concluzie [18]. Nici articolul 293 CE (abrogat prin Tratatul de la Lisabona) nu o face. Curtea a stabilit că această din urmă dispoziție nu urmărește să stabilească o normă juridică direct aplicabilă ca atare, ci doar definește o serie de aspecte cu privire la

16 — A se vedea al doilea, al treilea și al patrulea considerent ale Directivei 85/611.

17 — A se vedea Concluziile avocatului general Jääskinen în cauza Gruslin (C-88/13, EU:C:2014:79, punctul 4).

18 — A se vedea în acest sens Hotărârile Deutsche Grammophon Gesellschaft (78/70, EU:C:1971:59, punctul 5) și Riseria Geddo (2/73, EU:C:1973:89, punctul 4), precum și Ordonanța Levy și Sebbag (C-540/11, EU:C:2012:581, punctele 26 și 28). A se vedea de asemenea Hotărârea 3M Italia (C-417/10, EU: C:2012:184, punctul 30 și urm.).

care statele membre au obligația de a începe negocierile, în măsura în care acest lucru este necesar. În această linie jurisprudențială, Curtea a statuat în mod repetat că, chiar dacă eliminarea dublei impuneri este inclusă printre obiectivele tratatului, această dispoziție nu poate, în sine, să confere particularilor drepturi pe care aceștia le pot invoca în fața instanțelor naționale [19].

44. În consecință, propunem Curții să răspundă la a patra întrebare în sensul că Directiva 85/611 ar trebui să fie interpretată în sensul că nu se opune instituirii unei taxe precum taxa anuală impusă OPC-ului în cauză în procedura principală.

3. A doua și a treia întrebare: compatibilitatea taxei anuale cu libertățile fundamentale

45. Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care, în opinia noastră, trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă aplicarea taxei anuale OPC-urilor străine este interzisă de dispozițiile tratatului referitoare la libertatea de a presta servicii și la libera circulație a capitalului coroborate cu articolele 10 CE și 293 CE. Îndoielile instanței de trimitere rezultă în special din faptul că autoritățile belgiene au înlocuit criteriul de impozitare întemeiat înainte pe locul de reședință al contribuabilului cu un criteriu întemeiat pe „legătura reală”. În plus, autoritățile belgiene au introdus o sancțiune specifică aplicabilă doar operatorilor străini.

a) Libertatea aplicabilă

46. În întrebările formulate, instanța națională face trimitere la articolele 49 CE-55 CE și la articolele 56 CE-60 CE (devenite articolele 56 TFUE-62 TFUE, articolele 63 TFUE-66 TFUE și articolul 75 TFUE), fără a specifica modul în care fiecare dintre aceste dispoziții este aplicabilă în procedura principală. Cu toate acestea, după cum subliniază Comisia, rezultă că dispozițiile pertinente care erau aplicabile la momentul relevant sunt cele cuprinse la articolele 49 CE, 56 CE și 58 CE (devenite articolele 56 TFUE, 63 TFUE și 65 TFUE).

47. Astfel cum a fost stabilit de Curte, pentru a determina de care dintre libertățile fundamentale ține legislația națională, trebuie luat în considerare obiectul reglementării în cauză [20].

48. Reglementarea națională în cauză în procedura principală instituie o taxă anuală aplicată OPC-urilor pe baza valorii de inventar nete înmulțite cu numărul titlurilor subscrise în statul membru de impozitare. În consecință, se poate considera că taxa anuală ar putea fi susceptibilă să împiedice atât libera circulație a capitalurilor, cât și libera prestare a serviciilor. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că măsura în cauză va fi examinată de Curte numai în raport cu una dintre aceste două libertăți dacă se dovedește că una dintre ele este cu totul secundară în raport cu cealaltă [21]. Pentru a efectua această analiză, în absența din Tratatul CE a unei definiții a noțiunii „circulație a capitalurilor”, Curtea a statuat că anexa I la Directiva 88/361/CEE [22] conține o listă neexhaustivă care are valoare indicativă, întrucât aceasta menționează tranzacțiile care pot constitui circulație a capitalurilor [23]. În sensul

19 — A se vedea printre altele Hotărârea Gilly (C-336/96, EU:C:1998:221, punctul 16) și Ordonanța Levy și Sebbag (C-540/11, EU:C:2012:581, punctul 27).

20 — A se vedea, de exemplu, Hotărârile Test Claimants in the FII Group Litigation (C-35/11, EU:C:2012:707, punctul 90) și Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, punctul 31).

21 — A se vedea, de exemplu, Hotărârile Dijkman și Dijkman-Lavaleije (C-233/09, EU:C:2010:397, punctul 33) și Fidium Finanz (C-452/04, EU:C:2006:631, punctul 34).

22 — Directiva 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat (abrogată prin Tratatul de la Amsterdam) (JO 1988, L 178, p. 5, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 10).

23 — Hotărârea Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, punctul 23 și jurisprudența citată).

prezentei cauze, trebuie remarcat faptul că achiziționarea de către rezidenți de unități, tranzacționate sau netranzacționate prin bursa de valori, ale unor organisme străine figurează printre mișcările de capital prevăzute în partea A din secțiunea IV din anexa respectivă, care se referă în mod explicit la „[t]ranzacții în unități ale organismelor de plasament colectiv” [24].

49. În prezenta cauză, este evident că taxa anuală este legată de achiziționarea de către rezidenți a unităților de plasament colectiv în sensul nomenclaturii din anexa I la Directiva 88/361. În consecință, astfel cum a susținut NN (L) International în observațiile sale scrise, taxa anuală poate fi considerată a se referi în principal la libera circulație a capitalurilor [25].

50. În consecință, considerăm că, în împrejurările din prezenta cauză, în scopul evaluării compatibilității taxei anuale cu tratatele, principala analiză ar trebui să vizeze mai degrabă libera circulație a capitalurilor decât libertatea de a presta servicii [26].

b) Măsura fiscală constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor?

51. NN (L) International susține că factorul de legătură utilizat de reglementarea belgiană aplicabilă nu ține seama de criteriile acceptate la nivel internațional pentru impozitare. În plus, intimata susține că taxa anuală determină o restricție privind libera circulație a capitalurilor. Acest lucru este generat de faptul că ea impune OPC-urilor o obligație financiară care ar putea avea un impact asupra profitului deținătorilor titlurilor de participare. În consecință, în opinia intimatei, taxa anuală este de natură să împiedice sau să limiteze comercializarea de către OPC-urile străine a titlurilor lor de participare în Belgia, în special ținând seama de faptul că OPC-urile cu sediul în Luxemburg sunt deja supuse unei taxe de subscriere în acest stat membru. Cu toate acestea, Comisia susține că taxa anuală nu constituie în sine un tratament discriminatoriu deoarece OPC-urile belgiene sunt supuse aceluiași tratament în privința impozitului [27]. Guvernul belgian susține că este necesar să se recunoască principiul suveranității statelor membre în domeniul fiscal și reamintește că dubla impunere decurge din exercitarea în paralel a suveranității fiscale. Mai mult decât atât, întregul scop al aplicării taxei anuale OPC-urilor străine este tocmai acela de a garanta că există „condiții de concurență echitabile” între diferitele produse de investiții pe piața belgiană.

52. În primul rând, trebuie subliniat faptul că impozitarea OPC-urilor nu este armonizată în Uniunea Europeană. În fapt, sistemul de impozitare al statelor membre diferă în mod considerabil în acest domeniu [28]. Luând în considerare această realitate, punctul de plecare, precum și liniile de referință generale ale analizei trebuie să fie recunoașterea faptului că impozitarea OPC-urilor intră în competența statelor membre și că, în mod logic, vor exista diferențe de la un stat membru la altul.

24 — Hotărârile VBV-Vorsorgekasse (C-39/11, EU:C:2012:327, punctul 21) și Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, punctul 24).

25 — A se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, punctul 25).

26 — Ar putea fi adăugat că analiza din punctul de vedere al liberei prestări a serviciilor nu ar conduce la o concluzie diferită, având în vedere uniformitatea metodologică a evaluării care urmează să fie efectuată în conformitate cu aceste libertăți fundamentale. A se vedea în acest sens Hotărârea Gebhard (C-55/94, EU:C:1995:411, punctul 37). Pentru o examinare în comun a măsurilor naționale în temeiul articolelor 21 TFUE, 45 TFUE, 49 TFUE, 56 TFUE și 63 TFUE, a se vedea Hotărârea Libert și alții (C-197/11 și C-203/11, EU:C:2013:288, punctul 37 și urm.). A se vedea de asemenea, în ceea ce privește libertatea de stabilire și libera circulație a capitalurilor, Hotărârile Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, punctul 56), Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (C-374/04, EU:C:2006:773, punctul 93) și Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, punctul 60).

27 — Comisia își menține poziția cu privire la cota de impozitare aplicabilă anumitor OPC-uri în conformitate cu articolul 161b punctul 5°, în legătură cu care și-a anunțat intenția de a iniția o procedură privind neîndeplinirea obligațiilor unui stat membru (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1144_en.htm). Această dispoziție nu este totuși indicată de către instanța națională și, prin urmare, rămâne în afara obiectului prezentei cauze.

28 — A se vedea de exemplu Adema, R., *UCITS and Taxation. Towards Harmonization of the Taxation of UCITS*, Kluwer Law International, 2009.

53. Cu toate acestea, după cum a stabilit Curtea [29], există o limită a competenței statelor membre în acest domeniu: normele fiscale naționale nu pot constitui o restricție a libertăților fundamentale. Printre măsurile interzise la articolul 56 alineatul (1) CE [devenit articolul 63 alineatul (1) TFUE], și anume cele care constituie restricții privind libera circulație a capitalurilor, se numără cele de natură să descurajeze nerezidenții să facă investiții într-un alt stat membru sau să descurajeze rezidenții statului membru să facă investiții în alte state [30].

54. Aplicând aceste principii în domeniul fiscal, Curtea a constatat în mai multe rânduri existența restricției interzise de articolul 56 alineatul (1) CE atunci când măsurile naționale permiteau o diferență de tratament între rezidenți și nerezidenți [31]. În schimb, în cazul în care norma fiscală nu face nicio distincție între contribuabilii considerați a se afla în situații comparabile și nu implică niciun dezavantaj [32], Curtea a negat existența unei astfel de restricții [33].

55. În împrejurările din prezenta cauză, rezultă că reglementarea națională este aplicată, astfel cum a arătat Comisia, fără a face distincție între OPC-urile rezidente și cele nerezidente. În plus, aplicarea taxei anuale nu conduce în final la o sarcină fiscală mai mare impusă OPC-urilor străine în Belgia comparativ cu cea suportată de către OPC-urile belgiene.

56. Cu toate acestea, NN (L) International susține că aplicarea taxei anuale OPC-urilor străine conduce la o discriminare nepermisă, deoarece situațiile OPC-urilor rezidente și nerezidente, care nu se află în situații comparabile, sunt tratate în mod egal.

57. Nu suntem de acord cu acest punct de vedere. Este adevărat că, la nivel general, cel puțin încă de la Aristotel, se presupune că nedreptatea nu intervine numai atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit, ci și atunci când situații obiectiv diferite sunt tratate în mod identic [34]. Problema este că, la modul concret, în acest caz particular nu suntem convinși de argumentele prezentate de NN (L) International, care sugerează că situația OPC-urilor străine și situația celor belgiene nu sunt comparabile în ceea ce privește plata taxei anuale.

58. Desigur, potrivit unei jurisprudențe constante în domeniul fiscalității directe, cum ar fi impozitul pe venit și pe avere, în cazul în care diferențele obiective dintre persoanele impozabile pot avea o influență, rezidenții și nerezidenții din statul de impozitare au fost adesea considerați a nu se afla într-o situație comparabilă în ceea ce privește aplicarea anumitor avantaje și regimuri fiscale [35]. Această posibilitate nu poate fi însă extinsă până la a mandata un tratament diferențiat universal între operatori rezidenți și nerezidenți, obligând astfel statele membre să configureze un regim special de impozitare pentru nerezidenți. Prin urmare, pentru a stabili dacă situațiile contribuabililor rezidenți și nerezidenți sunt comparabile, este necesar să se evalueze situațiile lor obiective în funcție de poziția lor în ceea ce

29 — A se vedea de exemplu Hotărârea Comisia/Ungaria (C-253/09, EU:C:2011:795, punctul 42 și jurisprudența citată).

30 — Hotărârea van Caster (C-326/12, EU:C:2014:2269, punctul 25 și jurisprudența citată).

31 — Pentru o jurisprudență recentă, a se vedea, de exemplu, Hotărârile Grünewald (C-559/13, EU:C:2015:109, punctele 20 și 21), Bouanich (C-375/12, EU:C:2014:138, punctele 55 și 56), DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctele 40 și 43) și van Caster (C-326/12, EU:C:2014:2269, punctele 36 și 37).

32 — A se vedea de exemplu Hotărârea Viacom Outdoor (C-134/03, EU:C:2005:94, punctul 37).

33 — A se vedea, de exemplu, Hotărârile X (C-686/13, EU:C:2015:375, punctul 32 și urm.), Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, punctele 39 și 40) și Kerckhaert și Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, punctul 17 și urm.).

34 — *Aristotle's Nicomachean Ethics. A New Translation*, de Bartlett, R. C., și Collins, S. D., University of Chicago Press, 2011, Book V.3. 1131a20.

35 — Astfel cum a subliniat recent avocatul general Wathelet în Concluziile în cauza Timac Agro Deutschland (C-388/14, EU:C:2015:533, punctul 33), cazurile în care Curtea a decis că necomparabilitatea situațiilor rezidenților și nerezidenților exonerează diferența de tratament de orice contrarietate sunt foarte rare. A se vedea, de exemplu, Hotărârile Schumacker (C-279/93, EU:C:1995:31, punctul 31), D. (C-376/03, EU:C:2005:424, punctul 31 și urm.) și Truck Center (C-282/07, EU:C:2008:762, punctul 41 și urm.). Totuși, nu acesta este cazul în ceea ce privește alte sisteme de impozitare care nu țin seama de diferențele obiective care există între persoanele impozabile. A se vedea în acest sens Hotărârile Comisia/Belgia (C-250/08, EU:C:2011:793, punctele 57 și 58) și Comisia/Ungaria (C-253/09, EU:C:2011:795, punctele 56 și 57).

privește regimul fiscal în discuție. Reglementarea belgiană supune valoarea de inventar netă a activelor OPC-urilor comercializate pe teritoriul său în anul calendaristic precedent aceluiași tip de taxă. Organismele naționale și cele străine care desfășoară aceeași activitate economică fac, prin urmare, obiectul acelorași condiții.

59. Elementul pe care se bazează NN (L) International pentru a susține că situația OPC-urile străine și cea a OPC-urile belgiene nu sunt comparabile este faptul că OPC-urile cu sediul în Luxemburg sunt deja supuse taxei de subscriere în acest stat membru. Cu toate acestea, Curtea a statuat în mod constant că dezavantajele care decurg din exercitarea în paralel a competențelor fiscale de către diferite state membre nu constituie restricții privind libertățile de circulație, în măsura în care această exercitare nu este discriminatorie [36]. În consecință, statele membre nu sunt obligate să își adapteze sistemele fiscale la cele ale altor state membre în scopul de a elimina dubla impunere [37].

60. În ceea ce privește impozitarea activităților economice pe teritoriul Belgiei, OPC-urile naționale și cele străine sunt pe deplin comparabile. Singura diferență se referă la zona care a fost exclusă în mod expres: exercitarea în paralel a competențelor de impozitare ale statelor membre. Astfel, în opinia noastră, regimul fiscal în litigiu nu poate constitui o restricție privind libera circulație a capitalurilor.

61. În cele din urmă, reamintind argumentele prezentate deja la punctul 43 din prezentele concluzii, recurgerea la articolul 10 CE [înlocuit, în esență, de articolul 4 alineatul (3) TUE] și la articolul 293 CE (abrogat prin Tratatul de la Lisabona) nu poate conduce la o concluzie diferită.

62. În consecință, sugerăm Curții să răspundă la a doua și la a treia întrebare preliminară declarând că articolul 56 alineatul (1) CE nu se opune unei reglementări fiscale a unui stat membru precum cea în discuție în procedura principală, care supune OPC-urile rezidente și nerezidente la plata taxei anuale pe baza sumelor nete subscrise pe teritoriul său.

4. Sancțiuni specifice aplicabile numai OPC-urilor străine

63. Prin intermediul celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolele 49 CE, 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții precum articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii. Această dispoziție impune o sancțiune specifică pentru OPC-urile stabilite în alt stat membru care își comercializează titlurile de participare în Belgia: în cazul omisiunii de a-și depune declarația fiscală în termenul prevăzut sau în cazul neplății taxei anuale, li se poate interzice, printr-o hotărâre judecătorească, să își plaseze „pe viitor” titlurile de participare în Belgia.

64. NN (L) International și Comisia susțin că sancțiunea impusă de articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii reprezintă o discriminare întemeiată pe locul de stabilire, din moment ce o astfel de sancțiune nu există pentru OPC-urile belgiene. Comisia a afirmat în cadrul ședinței că intenționează să demareze o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de către statul membru cu privire la această chestiune. În schimb, guvernul belgian susține că există o sancțiune echivalentă pentru OPC-urile naționale. Articolul 133 ter din Codul privind taxele asupra succesiunii este cel care stabilește, printre altele, posibilitatea de a închide unitățile unei întreprinderi, în cazul în care un administrator, un asociat sau un angajat al acesteia din urmă a fost condamnat pentru încălcarea dispozițiilor Codului privind taxele asupra succesiunii. Guvernul belgian a confirmat în ședință că sancțiunile prevăzute la articolul 133 ter pot fi de asemenea aplicate OPC-urilor străine. Cu toate acestea, potrivit guvernului belgian, este foarte dificil să se aplice aceste sancțiuni sau alte

36 — A se vedea în acest sens, de exemplu, Hotărârile Kerckhaert și Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, punctul 20), Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-157/10, EU:C:2011:813, punctul 38) și Damseaux (C-128/08, EU:C:2009:471, punctul 27).

37 — A se vedea, de exemplu, Hotărârile Block (C-67/08, EU:C:2009:92, punctul 31), X (C-302/12, EU:C:2013:756, punctul 29) și Damseaux (C-128/08, EU:C:2009:471, punctul 33 și urm.).

tipuri de sancțiuni, cum ar sancțiunile pecuniare, OPC-urilor străine. Din acest motiv s-a considerat necesară stabilirea unei sancțiuni specifice pentru OPC-urile străine. Acest guvern susține de asemenea că diferența de tratament între OPC-urile belgiene și cele străine este permisă în temeiul articolului 58 CE și este justificată de necesitatea de a asigura eficacitatea controalelor fiscale și recuperarea taxei.

65. Sancțiunea specifică prevăzută la articolul 162 al doilea paragraf din Codul privind taxele asupra succesiunii oferă instanțelor competența de a interzice OPC-urilor stabilite în alte state membre să își desfășoare activitățile în Belgia, chiar dacă acestea pot în mod legal să desfășoare în continuare aceleași activități în statul lor membru de origine. Din acest motiv, sancțiunea specifică impusă de către Belgia numai OPC-urilor străine ar trebui examinată mai degrabă în raport cu libera prestare a serviciilor consacrată la articolul 49 CE [38].

66. Ar trebui subliniat faptul că sancțiunea prevăzută la articolul 162 al doilea paragraf din Codul privind taxele asupra succesiunii, și anume sancțiunea aplicabilă OPC-urilor străine, și sancțiunile prevăzute la articolul 133 ter din cod, în special cele cu aplicabilitate generală, sunt diferite în ceea ce privește natura și gravitatea lor. În primul rând, sancțiunile prevăzute la articolul 133 ter din Codul privind taxele asupra succesiunii pot fi impuse numai ca urmare a condamnării anumitor persoane pentru încălcări frauduloase ale codului. În schimb, pentru atragerea sancțiunii prevăzute la articolul 162 al doilea paragraf nu este necesară existența intenției (fraudei) – neglijența pare a fi suficientă. În al doilea rând, în ceea ce privește domeniul de aplicare temporal al sancțiunilor, potrivit articolului 133 ter, sancțiunile pe care le prevede pot fi impuse, ca urmare a hotărârii definitive a unei instanțe, numai pentru o perioadă cuprinsă între 3 luni și 5 ani. Nu acesta este însă cazul în ceea ce privește durata sancțiunii care poate fi impusă în temeiul articolului 162 al doilea paragraf, pentru care nu există o limitare temporală legală. În consecință, unui OPC străin i s-ar putea interzice plasarea titlurilor sale de participare în Belgia pe o perioadă nedefinită.

67. Astfel, este destul de clar că aceste două regimuri sancționatorii diferă considerabil în ceea ce privește tipurile de comportament pe care le incriminează și în ceea ce privește gravitatea și durata interdicțiilor impuse. În consecință, sancțiunea prevăzută la articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii implică o diferență de tratament exclusiv în funcție de locul de stabilire. Prin urmare, acest tratament reprezintă o discriminare directă contrară articolului 49 CE.

68. O examinare a dispozițiilor naționale belgiene din punctul de vedere al liberei circulații a capitalurilor, în special cu trimitere la excepțiile prevăzute la articolul 58 CE, articol invocat de guvernul belgian, nu poate conduce la o concluzie diferită.

69. În conformitate cu articolul 58 alineatul (1) litera (a) CE, articolul 56 nu aduce atingere dreptului statelor membre de a aplica dispozițiile incidente ale legislațiilor lor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 58 alineatul (3) CE, măsurile naționale menționate la această dispoziție nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere disimulată a liberei circulații a capitalurilor. Este adevărat că astfel de măsuri ar putea fi justificate printr-un motiv imperativ de interes general. Totuși, ele nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor care sunt prezentate de statul membru [39].

70. În opinia noastră, o sancțiune care este potențial nelimitată în timp prezintă, prin însăși natura sa, dificultăți serioase în ceea ce privește satisfacerea cerințelor de proporționalitate, în special a elementului de necesitate.

38 — A se vedea de exemplu Hotărârea Liga Portuguesa de Futebol Profissional (C-42/07, EU:C:2009:519, punctele 48, 51 și 52).

39 — A se vedea Hotărârea Comisia/Belgia (C-478/98, EU:C:2000:497, punctul 41).

71. Pentru aceste motive, considerăm că articolul 49 CE se opune unei sancțiuni precum cea prevăzută la articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii, constând în posibila interdicție, prin hotărâre judecătorească, de a plasa pe viitor titluri de participare pe teritoriul unui stat membru, sancțiune care se aplică numai OPC-urilor străine.

V – **Concluzie**

72. Având în vedere cele de mai sus, recomandăm Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) după cum urmează:

„Directiva 69/335/CEE a Consiliului din 17 iulie 1969 privind taxele indirecte aplicate majorării capitalului nu se opune perceperii unei taxe OPC-urilor stabilite într-un alt stat membru precum taxa anuală aplicată OPC-ului în cauză în procedura principală.

Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare ar trebui să fie interpretată în sensul că nu se opune instituirii unei taxe precum taxa anuală aplicată OPC-ului în cauză în procedura principală.

Articolul 56 alineatul (1) CE nu se opune unei reglementări fiscale a unui stat membru precum cea în discuție în procedura principală, care supune OPC-urile rezidente și nerezidente la plata taxei anuale pe baza sumelor nete subscrise pe teritoriul său.

Articolul 49 CE se opune unei sancțiuni precum cea prevăzută la articolul 162 al doilea paragraf din Codul belgian privind taxele asupra succesiunii, constând în posibila interdicție, prin hotărâre judecătorească, de a plasa pe viitor titluri de participare pe teritoriul unui stat membru, sancțiune care se aplică numai OPC-urilor străine."